

Edsevöskolornas framtid

Två alternativ?

Rapport från utredningskommitté

Förtroendevalda: Ida Höglund (ordf.), Marjo Nylund, Viktor Kock, Markus Sandbacka, Christian Dahlin

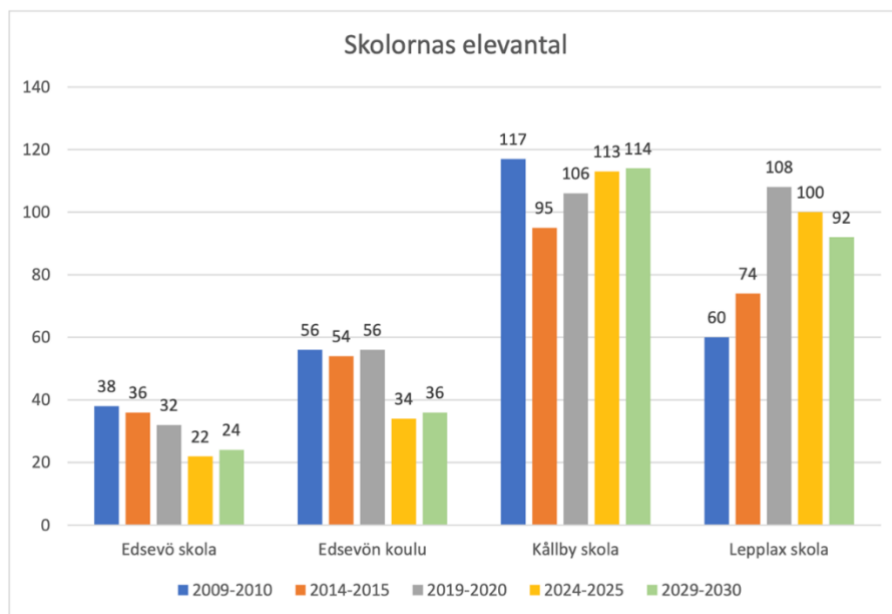
Tjänstemän: Rolf Sundqvist (föredragande), Kennet Nyman, Anna-Karin Pensar, Peter Sundqvist, Camilla Björkman (sekr.)

Uppdraget

Kommunstyrelsen utsåg 30.10 § 221 en kommitté för att utreda verksamhetsförutsättningarna för Edsevö skola och Edsevön koulu. Kommittén har under vintern och våren haft 6 möten. En innevånarenkät har genomförts och resultaten från enkäten har presenterats på ett byamöte i Edsevö 21 mars 2024. Kommittén ger nu förslag till fortsatta åtgärder som berör skolorna i Edsevö.

Varför utredning?

Grundorsaken till att utredningar nu görs är att elevantalet minskat kraftigt i båda skolorna i Edsevö. En problematik som uppstår med minskande elevantal är att undervisningsgrupperna med sammansatta klasser i vissa fall består av flera än två årskurser samtidigt. Detta faktum gäller nu både för Edsevö skola och för Edsevön koulu. Generellt sett kan man konstatera att andelen unga i Finland minskar så problematiken för Edsevö med minskat elevantal är i sig inte unikt.

Elevstatistik för Edsevö, Kållby och Leppaxområdet

Pedagogik, ekonomi och elevantal

Skolans storlek

Man kan naturligtvis hävda att den lilla skolenheten, med små undervisningsgrupper, har särskilda kvaliteter: trygghet, mer individanpassad undervisning och närhet till det omgivande samhället. Å andra sidan kan man hävda att en alltför liten skola har svårt att ge eleverna en utbildning och en social fostran som är likvärdig den större enheten med större resurser. De vetenskapliga undersökningar som finns publicerade i ämnet är få men sammantaget kan det nog sägas att det fram till idag inte finns några som helst belägg för att skolans storlek har någon betydelse för undervisningsresultatet. Man har inte funnit några påtagliga skillnader i elevernas baskunskaper i jämförelsen stora/små skolor. Elever som behöver särskilt stöd i undervisningen får hjälp på både små och stora skolor, även om formerna för stödet kan se olika ut.

Beträffande skolans sociala miljö och förekomsten av mobbning kan man dra samma slutsatser. Inga större skillnader kan hittas. Miljön i mindre skolor kan visserligen ha större förutsättningar att skapa trygghet och undvika anonymitet. Särskilt för de yngre barnen är den trygga miljön viktig. Äldre elever kan däremot uppskatta större skolor, främst av sociala skäl. Det viktigaste som behövs i en skola är motiverad personal och föräldrar som tror på barnens skola.

Den största risken för att skolan skall "bli" för liten ligger i det faktum att elevernas sociala umgänge blir begränsat. Få kamrater i samma ålder kan upplevas som besvärande, men detta är också något som säkert upplevs väldigt individuellt. Dilemmat i en liten skola är att undervisningsgrupperna, fastän de är små, är utmanande rent pedagogiskt då elever i olika åldrar (årskurser) samtidigt skall undervisas av en lärare i ett eller flera läroämnen samtidigt. I mindre skolor utnyttjas oftast så kallade växelkurser dvs. man växlar mellan läroämnets årskursinnehåll vartannat år. I mindre skolor kan det ändå uppstå sammansatta klasser där läraren kan ha till och med tre läroämnen samtidigt. Detta beror på hur många undervisningstimmar (timresurs) kommunen har råd med att dela ut till skolorna.

Elever med särskilda behov och rätten till specialundervisning är tydligt definierad i lagstiftningen. Här finns utmaningar i små skolor där tillgången till behörig speciallärare kan vara utmanande. I Pedersöre kommun är detta också fallet. Behovet av skolgångsbiträden har också ökat i kommunen och här finns fördelar i en större skola där sam användning av biträden kan ske. I mindre skolor ställs större utmaningar på omfattningen av yrkeskunnandet och specialisering än i större enheter.

Edsevömodellen

Då nu diskussioner förs kring Edsevöskolornas framtid bör också framhållas att detta är en sk. samlokaliserad skola. Edsevö skola och Edsevön koulu byggdes 1982 och skolorna fungerar under samma tak. Samarbetet mellan skolorna har kontinuerligt utvecklats av lärarna i skolan i nära samarbete med vårdnadshavarna. Tillsammans har skolorna skapat den så kallade "Edsevö modellen", Edsevön malli". Den går ut på att elever från båda språkgrupperna är tillsammans i alla praktiska ämnen. Alla aktiviteter och evenemang utanför klassen är tvåspråkiga. Eleverna från båda språkgrupperna äter och har rast samtidigt. Edsevö och Edsevön koulu ser möjligheterna med de språkliga och kulturella olikheterna men betonar i första hand den egna kulturella identiteten. Det egna språket värdesätts men det är naturligt att det finska och svenska språket används parallellt.

Samma utmaningar gäller dock för en samlokaliserad skola ifall elevantalet minskar. Sammansättning av undervisningsgrupperna kan bli utmanande.

Tidigare utredningar

Tidigare utredningar visar också att det finns renoveringsbehov i berörda skolfastigheter. Två tidigare service- och fastighetsutredningar under åren 2022 och 2023 har genomförts som berör Edsevö-Kållbyområdet. Olika alternativ till lösningar har behandlats. Bl.a. justeringar av elevupptagningsområden, en gemensam skola för Edsevö-Kållbyområdet och språkbadsskola har diskuterats. Konditionsgranskningar av skolfastigheterna finns även från tidigare. Nedan sammanfattas kort tidigare utredningar.

Utredning nr.1 (2022)

- Genomgång av elevstatistik och diskussion om olika alternativ till gemensamt elevupptagningsområde för Edsevö-Kållbyområdet.
- Resultat:
 - Förslag att utreda språkbadsskola.
 - Tillsviare inget beslut om språkbadsskola.
 - Motstånd från skolan. Man vill fortsätta med Edsevömodellen!
 - Visst intresse från föräldrar.

Utredning nr. 2 (2023)

- Fastighetsutredning. Ny skola eller åtgärder/renoveringar i två fastigheter (Kållby/Edsevö). Konditionsgranskningar och preliminära kostnadsberäkningar utförda.
- Resultat:
 - Förskolan i Kållby flyttar till Kållby skola (moduler).
 - Förslag om att fortsätta utredning om att flytta Edsevö svenska elever till Kållby och de finskspråkiga eleverna till Sandsund då skede två Sandsund skola förverkligas.

Kommitténs utredningar

Kommittén har sammanställt och genomfört en enkätundersökning med tillhörande bakgrunds info och statistik åt berörda kommuninvånare. Kommittén har gått igenom enkätens svar tillsammans med Edsevöskolornas lärarkår 13.3.2024.

I beslut om kommunens skolnät – nedläggning av en eller flera skolor ska man följa 41§ i förvaltningslagen som stipulerar om möjligheter till inflytande för intressenterna i ärendet. Intressenterna ska ges möjlighet att få uppgifter om utgångspunkterna och målen för behandlingen av ärendet samt tillfälle att framföra sina åsikter om ärendet. Kommunen bestämmer vilket informationsätt som är ändamålsenligt och tillräckligt effektivt. Informationen ska i så stor utsträckning som möjligt nå personerna som berörs. Kommittén beslöt därför också ordna ett öppet möte för alla som berörs av ärendet.

Enkätsvaren och bakgrundinformation om kommitténs uppdrag redovisades på ett byamöte i Edsevö den 21.3 där drygt 100 personer deltog. Presentationen med redovisning av enkätsvaren bifogas.

Bilaga I

Då nu utredningsarbetet fortsätter är det av största vikt att alla berörda parter också fortsättningsvis ges möjlighet att vara delaktiga i processen. ”Kommuninvånarna och de som utnyttjar kommunens tjänster har rätt att delta i och påverka kommunens verksamhet.” (Kommunallagen 22 § (8.2.2019/175)

Edsevö City ry. rf. skrivelse och enkät

Diskussionen på byamötet den 21.3 var saklig och bl.a. representanter från föreningen Edsevö City förde fram olika argument för att bevara skolorna i Edsevö. Edsevömodellen framfördes som ett argument men även det faktum att befolkningsstrukturen i Edsevö kan leda till att det inom en snar framtid kan ske ett sk. generationsskifte i byn, dvs konkret att det kommer att finnas mera hus som är till salu. Frågan är således om Edsevös befolkning och framförallt barnfamiljernas antal kan öka? Edsevö City har också genomfört en egen enkät som kommittén tagit del av. Man efterlyser i Edsevö också att nya markområden för bostadsbyggande. En presentation från Edsevö City med argument för att bevara skolorna i Edsevö bifogas. **Bilaga 2**

Markanvändningsgruppens analys

Kommunens markanvändningsgrupp har utarbetat ett faktaunderlag för ändringar i skolnätet som gäller Edsevö skola och utbyggnad av Kållby skola. Markanvändningsgruppens analys bifogas. **Bilaga 3**

Kommitténs förslag

Kommittén för fram två alternativ för Edsevöskolorna. I kommittén efterlyses en helhetsutredning av skolnätet men tanke på att båda alternativen medför investeringsbehov i fastigheter.

Kommunen sätter i gång projekt Edsevö

- Kommunen inleder ett samarbetsprojekt med Edsevö city för att utveckla Edsevöområdet.
- Frivilliga ändringar i upptagningsområden som angränsar till Kållby skola och Axåkers skola. Inga justeringar görs i nuvarande upptagningsområden men i praktiken kan valmöjligheter ges åt familjer att välja skola inom vissa områden som angränsar till Edsevö.
- Aktiv marknadsföring av området.
- Ifall möjligheter finns gör kommunen markinköp för nya bostadsområden in Edsevö.
- Kommunen men även privata aktörer investerar bostäder.
- Skolornas verksamhet fortsätter minst 6 års framåt. Skolorna behöver i detta scenario få arbetsro och framförallt behövs tid att se om befolkningsutvecklingen i området vänder.
- En central punkt i detta alternativ är att kommunen redan initialt bestämmer när och hur uppföljningen av utvecklingen ska göras och av vem och vilka parametrar som ska uppföljas. Ska uppföljning ske 1 ggr/år eller endast i slutet av perioden? Vilka parametrar ska uppföljas?

Detta alternativ handlar således om att ge mera tid för Edsevöområdet att växa. Edsevö skola och koulu skulle få fortsätta sin verksamhet och Edsevö modellen skulle fortsätta enligt nuvarande modell. Kan vi hitta ett recept för att få Edsevö att växa? Med säkerhet kan ingen säga att detta lyckas men en del fakta talar för att det kunde finnas potential för Edsevö att växa. Risken med detta alternativ är att skolorna under 5-6 år framåt fortsätter att ha få elever vilket fortsättningsvis leder till utmaningar för undervisningen och grupsammansättningar. Dessutom borde man ge klara målsättningar hur många elever som krävs vid utgången av "projektet" för att skolan ska få fortsätta. Annars vet ingen vad som krävs. Ifall man ändå måste stänga Edsevö efter provotiden så måste en plan i god tid tas fram vart eleverna då ska ta vägen.

Ekonomiskt finns naturligtvis också osäkerhet kring vilka satsningar som krävs i markinköp och investeringar. Risken finns naturligtvis att kommunen satsar i markinköp och dyr kommunalteknik som inte ger önskat resultat, dvs mera kommuninnevånare och mera elever till både finska och svenska skolan i Edsevö. I detta alternativ ingår inga grundförbättringar av skolfastigheten under projekttiden.

Edsevö skola och Edsevön koulu stängs

- Kommunen beslutar att flytta de svenskspråkiga eleverna till Kållby skola. Kållby skola har från och med hösten 2024 mera utrymmen i form av tillfälliga moduler där förskola och en femårsgrupp inom småbarnspedagogiken är placerade. Placeringen av femårsgruppen i anslutning till skolan är tillfällig nästa år så därför finns möjlighet att flytta de svenskspråkiga eleverna i Edsevö till Kållby skola tidigast hösten 2025.
- Kållby skola behöver hur som helst få en renovering av skolans mittdel inom några år och då planeras även utrymmen för förskola och att skolan inrymmer de svenskspråkiga eleverna från Edsevö.
- Kållby skolas upptagningsområde sammanslås med Edsevö svenska upptagningsområde. Frivilliga ändringar i upptagningsområden (Axåkers skola, Kållby skola, Lepplax skola). I praktiken kan valmöjligheter ges åt familjer i Edsevö att välja skola inom vissa områden som angränsar till Axåkers skola och Lepplax skola.

- För att förstärka och utveckla finska skolans verksamhet i Pedersöre flyttas den finskspråkiga skolan till Sandsund då byggskedet två färdigställs. Då planeringen av skedet två för Sandsund skolas nybygge inleds bör utrymmen för den finska skolan ingå.
- Den finskspråkiga dagvården koncentreras till Sandsund och Hoppetossans daghem.

Detta alternativ innebär att skolverksamheten i Edsevö upphör och skolfastigheten avyttras. Den stora frågan här är naturligtvis vad fastigheten kan användas till. Tidtabellen för stängningen behöver noggrant övervägas och en stängning kunde med fördel ske för båda skolorna samtidigt då Sandsund skede två är klar och den nya finska skolan kan tas i bruk i Sandsund. Sandsund skede två finns i nuläget inlagt i kommunens byggnadsprogram för åren 2026-2027. Ifall denna tidtabell skall hålla behöver utrymmesbehov och rumsprogram utarbetas redan denna höst.

Frågan som kommit är om det är möjligt att överföra den så kallade Edsevömodellen till en annan skolbyggnad och bostadsområde. Detta är säkert inte omöjligt, men precis som utvecklingen varit i Edsevö tar olika samarbetsmodeller tid att utveckla. Det positiva med att flytta de finskspråkiga eleverna till Sandsund är att det språkliga utbytet finska-svenska skulle beröra betydligt flera elever speciellt på den svenska sidan. Ett argument som förs fram gällande detta alternativ är också att de finskspråkiga eleverna eventuellt kunde bli flera eftersom det finns elever i tvåspråkiga hem som nu väljer den svenskspråkiga närskolan. Tillgång till tomter och omsättningen av hus är också i nuläget större i Sandsund med tanke på att locka flera finskspråkiga familjer till kommunen. Naturligtvis finns också osäkerhetsmoment i detta alternativ. Ett stort frågetecken är hur mycket utrymmen som skall planeras för en finskspråkig skola dvs vilken elevmängd räkna vi med att ha på finska sidan om 5-6 år? Risken finns att vi endera bygger för stort eller för litet.

Slutsats

Kommittén konstaterar att vi inte kan fortsätta utan att göra något. Vilken är då den bästa lösningen? Argument för och emot olika lösningsförslag för skolorna behöver ta i beaktande pedagogik, ekonomi men också markanvändningens och samhällets synvinkel. Dessutom behöver förslag och beslut beakta att detta också berör kommunens hela finskspråkiga befolkning. Kommittén är enig om att kommunen skall värna om att behålla en finskspråkig skola i kommunen. Båda alternativen som kommittén diskuterat innehåller fördelar och nackdelar. Osäkerheten gällande ekonomi och konsekvenser kring de presenterade alternativen finns kvar trots grundliga diskussioner.

Kommittén överlämnar utredningen med två alternativ för Edsevöskolorna. Kommittén konstaterar att en ny elevgräns som gäller för indragning av en skola behöver fastställas i samband med hösten budgetbehandling. Denna gräns skall gälla alla skolor i kommunen och den skall också fungera som riktmärke även då det gäller uppföljningen av Edsevöskolornas verksamhetsförutsättningar.